

DANSK SAMLINGS POLITIK

Paa Mødet den 22. Juli 1945 vedtog Dansk Samlings Landsraad den Udtalelse om »De politiske Opgaver i Dag«, der, forsynet med Kommentarer og med en Efterskrift om Dansk Samlings Grundsyn, hermed forelægges Offentligheden. Udtalelsen danner Grundlaget for Dansk Samlings Deltagelse i Valget i Efteraaret 1945.

Udsendt af Dansk Samling 1945. Pris 40 Øre.

De politiske Opgaver i Dag.

Udenrigspolitik og Forsvar.

I.

Dansk Selvstændighed maa bævedes. Danmark maa føre en aktiv Udenrigspolitik i Overensstemmelse med sin Stilling som Medlem af de forenede Nationer og opfylde sine dermed forbundne Forpligtelser. Der maa søges nært Samarbejde med de nordiske Lande og øvrige ligesindede Nationer.

Da den første Verdenskrig var forbi, mente mange, at den havde vist, at det var muligt for et lille Land at forblive neutralt under en Stormagtskonflikt, men i Dag ved vi, at vor Situation dengang var en meningsløs Undtagelse. Fortidens Neutralitetspolitik er uigenkaldeligt forbi. Intet Land kan være uinteresseret i de internationale Konflikters Udfald, og det Land, der paa Trods af al sund Fornuft vil være sig selv nok, faar at se, at det ikke er de stridende Parter ligegyldigt, hvorledes det staar. Den danske Stat maa derfor være aktiv og initiativrig i de internationale Forbindelser, kun Aktiviteten og Initiativet kan hævde Danmarks Selvstændighed, og kun det *er* Danmarks Selvstændighed.

Danmark maa med hele sin Kraft gaa ind i den nye Verdensorganisation og indenfor dennes Rammer søge det nærmest mulige Samarbejde med alle ligesindede og ligestillede Stater. Vi maa herved navnlig gaa i Samarbejde med de øvrige nordiske Lande og søge at faa disse fuldt og helt med i den internationale Organisation.

I Dag vil denne Politik sige, at Danmark bør deltage i Besættelsen af Tyskland, og at Danmark bør tage Medansvar for Kielerkanalens Fremtid. Det internationale humanitære Arbejde, der ledes af det tidligere Folkeforbund, og det, der har fundet Udtryk i de forenede Nationers Hjælpeorganisation UNRRA, maa have vor fulde Støtte.

2.

Folkets Forsvarsvilje maa føre til en ny Militærordning. Danmark maa yde en forholdsmæssig lige saa stor Indsats som de store Nationer. Almindelig Aftjening af Værnepligt gennemføres. De værnepligtiges borgerlige Stilling maa ikke forringes som Følge af Militærtjenesten. Der maa oprettes et væbnet Hjemmeværn.

Forsvarsviljen er blevet en Folkevilje. Besættelsen viste, at Viljen til Modstand mod Vold og Undertrykkelse er levende og stærk i det danske Folk. Modstandsbevægelsen samlede alle Kredse i Folket og gav det dermed en beskeden, men ærefuld Plads i de forenede Nationers Række.

Den grundlæggende Tanke for en ny Militærordning maa blive Forstaaelsen af, at Borgeren i det lille Land har samme Pligt til at gøre en Indsats for Bevarelsen af Freden og Friheden i Verden som Borgeren i Stormagten. Den nye Hær, den nye Flaade og det nye Luftvaaben maa bygges op af den bedste militære Sagkundskab og under Indsættelse af alle Nationens Hjelpekilder.

Ethvert moderne Forsvar regner med Eksistensen af et stærkt og veluddannet Hjemmeværn. Dette Hjemmeværn kan i Danmark bygges paa Modstandsorganisationernes fortsatte Arbejde. Hjemmeværnet skal ogsaa i Fredstid være bevæbnet. Vi ved fra Schweiz, at en saadan Ordning giver Frimandsindstilling og folkelig Ansvarfølelse, og at et sundt Folk ikke misbruger de Vaaben, det har givet sig selv.

Deltagelsen i Forsvaret maa blive en Ret og Pligt for enhver Borger. Alt vaabenført Mandskab maa derfor indkaldes og uddannes, og der maa findes Pladser i de for den moderne Krigsførelse saa nødvendige Hjelpekorps for Kvinder og ikke-vaabenføre Mænd. Værnepligten maa ikke blive en ulige økonomisk Byrde, men gennem Lovgivningen maa det sikres, at hjemsendte Værnepligtige bliver genantaget i deres gamle Stillinger, og at de faa, der ikke bliver indkaldt, ikke herved bliver begunstiget i økonomisk Henseende. Uddannelsen af Reserveofficerer maa lettes ved, at Uddannelsestiden og den efterfølgende Tjeneste medregnes i Ancienniteten ved Ansættelse i Administration og Erhvervsliv.

Folkestyre og Ret.

3.

Folkestyret maa sikres. Landstinget maa afskaffes, og Valgretsalderen nedsættes til 21 Aar. Det lokale Selvstyre maa udbygges.

Mennesket er skabt til andet og mere end at være Offer for egenraadige Selvherskere. Mennesket er skabt til at bære Ansvar for sig selv og sin Næste, og det er skabt til Frihed paa godt og ondt. Derfor maa Mennesket under Frihedens Ansvar og i Ansvarets Frihed selv bygge sit Samfund op.

Politisk har det danske Folk gennem de sidste 100 Aar vundet Klarhed over denne sin Ret. Denne Ret maa genvindes af hver ny Generation gennem dens maaltbevidste Arbejde for Folket paa Frihedens Grund. Kun herved bliver Grundlovens døde Paragraffer til levende Liv.

Grundlovens Frihedstraditioner maa følges, og i Dag maa det ske gennem Ændring af Grundlovens Bogstav. Det vil gøre Folkestyret mere effektivt, om der kun bliver eet besluttende Ting, og Indførelsen af 21 Aars Valgretsalderen vil være et synligt Udtryk for Folkets Tillid til sin Ungdom. Enhver Grundlovsændring, der mindsker Partiernes Magt og derved gør Folkestyret mere direkte, maa fremmes.

En Periode af Ansvarsfrygt har skubbet alle Afgørelser over paa skematisk virkende Institutioner og Love, skønt Sagernes Mangfoldighed gør, at der ofte

vil opnaas større Retfærdighed ved den lokale Myndigheds personlige Afgørelse: Ad Lovgivningens Vej og den folkelige Opdragelses Vej maa denne Udvikling modvirkes saadan, at der igen kan blive Brug for det lokale personlige Ansvar.

4.

Retsvæsenets Uafhængighed maa udbygges. Ligheden for Loven maa sikres. Dommerstandens Uafhængighed maa garanteres gennem Reform af Lønnings- og Avancementsforholdene.

Domstolenes Uafhængighed af Administrationen maa sikres paa enhver Maade. Det maa ske ved Opretholdelsen af en levende Retsbevidsthed, og det maa ske ved Foranstaltninger, der gør Dommerne økonomisk uafhængige. Dommernes Lønninger maa være saa store, at der ikke er Behov for Biindtægter, og alle Indtægter i Form af Gebyrer og Sportløn maa ophæves. Avancementer indenfor Dommerstanden skal ikke henhøre under Administrationen, men f. Eks. under et Dommerraad. Dommerstanden skal ikke supplere sig med Folk fra Administrationen, men med Jurister fra det praktiske Liv.

Lighed for Loven maa sikres gennem en udvidet Adgang til vederlagsfri juridisk Assistance for ubemidlede.

Økonomisk Politik.

5.

Retten til Arbejde maa grundlovsikres. Det er Samfundets Pligt at organisere det økonomiske Liv saadan, at alle faar Adgang til Arbejde og sikres Udbyttet deraf. Til dette Formaal maa de i hvert enkelt Tilfælde nødvendige Midler anvendes, og dette maa ske ved Samarbejde mellem det private Erhvervsliv og Staten. Staten maa haandhæve den fornødne Kontrol til Sikring mod Misbrug af økonomisk Magt.

Det folkelige Ansvar, der organiseres gennem en demokratisk Stat, kan ikke indskrænkes til kun at omfatte de Statsopgaver, der var Liberalismens. Det er nødvendigt, at ogsaa det økonomiske Liv bliver Genstand for et almindeligt folkeligt Ansvar. Derfor maa et af Statens Formaal for os blive at organisere det økonomiske Liv saadan, at alle faar Adgang til Arbejde og sikres Udbyttet deraf. Den moderne Teknik har gjort dette muligt. Før i Tiden kunde Samfundets almindelige Fattigdom i Forbindelse med Naturulykker gøre en saadan Politik meningsløs, men i vor Tid ved vi, at Produktionsmulighederne er saa store, at Ansvaret for Nød og Fattigdom paahviler Samfundets Organisation og den alene.

Den liberale Teori siger, at den største Produktion opnaas ved det private Initiativ uhmædede Virke, men vi har set, at Liberalismen i Praxis medfører megen Kraftspild, Monopolgevinster og en stærk ulige Fordeling. Den socialistiske Teori siger, at den fulde Effektivitet kun opnaas gennem fuldständig Statsdrift, men vi har set, hvorledes Socialiseringen ofte medfører Bureautisering, Forflygtigelse af Ansvaret og Kvælning af det personlige Initiativ.

Dansk Samling vil derfor opretholde den private Erhvervsvirksomhed paa alle de Omraader, hvor der er en levende og virksom Forbindelse mellem Kapitalejeren, Driftslederen og Produktionen, og paa den anden Side lade Staten overtage Driften eller øve en vidtgaaende Kontrol med denne paa alle Omraader, hvor Virksomhedens Monopolstilling, fremskredne Bureautisering eller store Betydning for en effektiv Gennemførelse af den økonomiske Politik gør Fordelene ved Statens Indgriben større end Ulemperne.

Det er en Forudsætning for den økonomiske Politiks heldige Gennemførelse, at Stat og Privaterhverv anerkender hinanden som berettigede Medparter i Samfundslivet, og at de to Parter støtter hinanden i videst mulige Omfang. Fra Statens Side bliver der her navnlig Tale om Støtte til privat Erhvervsvirksomhed til Sikring af Beskæftigelsen i Krisetider.

Som en Tilkendegivelse af, at disse Retningslinjer maa være grundlæggende for et moderne demokratisk Samfund, maa Retten til Arbejde og til Arbejdets Udbytte grundlovsikres.

6.

Finanspolitikken maa tjene Produktionen. Statsbudgettet maa i Fremtiden først og fremmest tjene til Opnaaelse af fuld Beskæftigelse og Udnyttelse af alle Produktionsmidler.

Naar det private Erhvervsliv maa opretholdes, vil der ogsaa i Fremtiden eksistere Konjunkturbevægelser, med mindre Staten paa anden Maade griber ind overfor disse. En saadan Indgriben er tilsigtet gennem det Forslag om Udbetaling af tarifmæssig Løn til alle Arbejdsløse, som omtales nedenfor.

Den vigtigste Indsats fra Statens Side maa dog øves over Statsbudgettet. Statsbudgettet maa ikke lægges udelukkende med Henblik paa, om der kan skaffes Dækning for Udgifterne, men der maa først og fremmest ses paa, om Udgifterne er tilstrækkelige til at sikre den fulde Beskæftigelse i Samfundet. I det lange Løb maa Indtægter og Udgifter opveje hinanden, men i endog lange Perioder kan det være nødvendigt, at der optages Laan i Nationalbanken til Stimulering af det private Erhvervsliv og Iværksættelse af offentlige Arbejder.

7.

Inflationstendenserne maa bekæmpes. Der maa ikke ske yderligere Forskydninger til Skade for Lønmodtagerne. Prisfald maa kontrolleres saaledes, at der ikke sker Nedgang i Produktionen og opstaar Arbejdsløshed. Real-lønnen fra før Krigen skal genoprettes, og, naar Produktionen stiger, yderligere forbedres. Valutakursen maa tilpasses Omkostningsniveauct. Under de nuværende Forhold bør Kursen paa Sterling ikke sættes lavere end 22,40.

I den aktuelle økonomiske Politik er Bekæmpelsen af den stadig stærke Inflationsfare en Hovedopgave. Inflationen vil dels rokke Stabiliteten i det økonomiske Liv og dels forøge den økonomiske Ulighed yderligere. Det maa navnlig haves for Øje, at den Forringelse i Arbejdernes og de Fastlønnedes

Levøvilkaar, som har fundet Sted under Krigen, ikke fortsættes. Der maa snarest gennemføres saadanne Prisnedsættelser, at Reallønnen for Arbejderne og de Fastlønnede genoprettes. Naar Raavareforsyningen bliver normal, skal Reallønnen yderligere forbedres.

Det Prisfald, der kan ventes, bør holdes i Kontrol ved Hjælp af Kreditpolitik og Finanspolitik. Produktionen maa ikke bremses af Prisfaldspolitik, for at der ikke skal opstaa Forventninger om Nedsættelse af Industriarbejdernes Lønninger og deraf følgende Arbejdsløshed. For at undgaa Deflation og den derved følgende Nedgang i Produktionen, maa det Prisniveau, der svarer til de gældende Pengelønninger i Byerne, fastholdes. I Overensstemmelse hermed maa Valutakursen tilpasses Forholdet mellem Omkostningsniveauet i Danmark og Omkostningsniveauerne ude i Verden. Da det engelske Prisniveau er steget lige saa stærkt som det danske, og det amerikanske noget stærkere, ligesom den tekniske Udvikling i Ulandet har været betydelig stærkere end i Danmark, bør Kursen paa Sterling under de nuværende Forhold under ingen Omstændigheder sættes lavere end Kursen før Krigen, hvor et Pund Sterling var lig Kr. 22,40.

Hvis den nuværende Kurs paa 19,36 opretholdes, vil det Prisfald, som den danske Økonomis Indpasning i Verdensøkonomien nødvendigvis maa medføre, bevirke en meget stor Indkomstnedgang for det danske Landbrug. Indkomstnedgangen nødvendigvis vidtgaende Tilskudsordninger, der vil bidrage til yderligere at skærpe Modsætningsforholdet mellem Land og By.

8.

Renteniveauet maa være lavere end før Krigen. Rentepolitikken skal føres i nær Overensstemmelse med Produktionspolitik og Prispolitik.

En lav Rente, og herved maa forstås et Renteniveau paa 3—4 pCt., vil fremme Beskæftigelsen og Omsætningen i Erhvervslivet. Renteniveauet vil ikke blive saa lavt, at en varig Investeringskontrol bliver nødvendig, men paa den anden Side bliver den lav nok til at sikre en voksende Produktion.

9.

Importen maa i Overgangstiden holdes under Kontrol. Der maa drages Omsorg for, at Indførselskontrollen ikke medfører Monopolfortjenester. Naar Valutasituationen tillader det, maa Kontrollen atter afvikles. Danmark bør tilslutte sig det planlagte internationale økonomiske Samvirke.

Af Hensyn til Valutaknapheden maa Importen foreløbig holdes under Kontrol. Denne Kontrol maa ske i nøje Samraad med Brancheorganisationerne paa de enkelte Vareomraader. Et uvildigt Nævn maa anerkende Nyimportører og afvikle de Tildelinger, der ydes Firmaer, der er ved at gaa ud af Markedet. Private Vareudvekslingsoverenskomster maa sikres gunstige Betingelser. Pris-kontrollen maa som en af sine Opgaver have Kontrollen med, at Importbegrænsningen ikke medfører Monopolfortjenester.

Danmark maa tilslutte sig Bretton Woods Overenskomsten om en international Valutafond og om Oprettelsen af en international Bank.

IO.

Offentlig Gæld til Udlandet maa begrænses. Bestræbelserne maa gaa ud paa at financiere statslige og kommunale Opgaver i Indlandet. Grundlovens Løfteparagraf om Begrænsning af Udlændinges Adgang til at blive Ejere af fast Ejendom her i Landet maa opfyldes.

Voksende Gæld til Udlandet betyder, at en større Del af Eksportens og Skibsfartens indtjente Valutatilgodehavender maa anvendes til Renter og Afdrag paa den udenlandske Gæld. Bestræbelserne maa gaa ud paa at financiere statslige og kommunale Opgaver i Indlandet. Renteindtægterne bliver da her i Landet. Ogsaa paa anden Maade maa Mulighederne for at anbringe fremmed Kapital her i Landet begrænses, *saaledes maa Grundlovens Løfteparagraf om Regulering af Udlændinges Adgang til at blive Ejere af fast Ejendom opfyldes.*

II.

De ledige Penges Problem maa løses. Saa længe der eksisterer ledige Penge, er det nødvendigt at opretholde en vidtgaaende Rationering og Priskontrol. Der maa derfor skaffes Værdier, der kan gaa af paa vort Tysklandstilgodehavende. Tysk Ejendom i Danmark maa eksproprieres med Erstatning i Anvisning paa Nationalbankens Konto i Berlin. Virksomheders Merfortjeneste ved Leverancer til Besættelsesmagten maa inddrages til Fordel for Staten. Der maa desuden optages Statslaan og indkræves Afgift af krigsbetinget Formuestigning.

De ledige Penge er opstaaet sammen med Nationalbankens Finansiering af Tysklandseksporten og de tyske Arbejder her i Landet. Staten har garanteret for de uerholdelige Tysklandstilgodehavender. Denne Statsgæld kan ikke klares ved, at Staten afgiver en Forskrivning til Nationalbanken, for saa vil de ledige Penge fortsat eksistere og kræve en vidtgaaende Rationering af Færdigvarer og Raastoffer samt Priskontrol, hvis Inflation skal undgaas. Derfor maa Gælden afvikles i et saadant Omfang, at de ledige Penge forsvinder. Det er en af de første Betingelser for, at Danmark kan faa et friere Erhvervsliv.

Der maa i første Række skaffes Værdier, der kan afgaa paa vort Tysklandstilgodehavende. Tysk Ejendom i Danmark maa eksproprieres og afskrives paa Fordringen. Virksomheders Merfortjeneste ved Leverancer til Tyskland og Besættelsesmagten maa inddrages til Fordel for Staten. Ingen maa, uanset under hvilke Forhold det er sket, have haft Fortjeneste paa Leverancer til Tyskerne.

Desuden vil det være nødvendigt at nedbringe de ledige Penge paa anden Maade. En Forhøjelse af Beskatningen over en Aarrække vil hæmme Produktionen og begrænse Statens Muligheder for at tage andre Opgaver op. Derfor maa man foretrække en Eengangsskat. Det vilde være urimeligt, hvis denne skulde ramme Formuer, der ikke er steget under Krigen. Disse Formuers Købeevne er i Forvejen forringet. Derimod bør der lægges en Afgift paa krigsbetinget Formuestigning, da Opsparingen under Krigen er foretaget

af de Kredse i Befolkningen, der ikke har faaet deres Levefod forringet. Endelig maa Resten af de ledige Penge konsolideres ved Udstedelse af Statsobligationer. Dette maa dog kun ske i et saadant Omfang, at man holder Renten paa det valgte Niveau paa 3—4 pCt.

Erhvervspolitik.

I 2.

En aktiv Landbrugspolitik til Modvirkning af Kriser i Landbruget gennemføres, bl. a. ved Oprettelse af et Reguleringsfond, der ledes af Landbrugets Organisationer i Forbindelse med Regeringen. Desuden maa Landbrugets Indtjeningsvevne i Forhold til andre Erhverv sikres gennem den økonomiske Politik.

Det har været af ødelæggende Virkning for Landbrugets Økonomi og for Forholdet mellem Land og By, at de store Verdenskriser har medført stærkt svingende Indtægter for Landbrugserhvervet. De Hjelpeordninger, der er blevet gennemført for Landbruget, har ikke blot ikke været tilstrækkelige, men de har samtidig haft Almissekarakter og skabt Bitterhed hos alle Parter. Det er en absolut Nødvendighed, at saadanne Forhold undgaas for Fremtiden. Det er nødvendigt, at Landbruget faar saadanne Indtægter, at det kan forrente sin Kapital omtrent som andre Erhverv og bevare sin Tiltrækning paa dygtig Ungdom.

En Vej frem hertil er Oprettelsen af en Reguleringsfond for hele Landbruget. Reguleringsfonden skal virke til Udligning af Landbrugets Priser, saaledes at der i gode Aar, hvor Priserne ligger over et Langtidsgennemsnit, kan opsamles en Reserve i Fonden til Udbetaling i daarlige Aar. Ved en saadan Ordning vil det være muligt at skabe stabile Indtægtsforhold, uden at det bliver nødvendigt at gribe ind i den enkelte Landmands Dispositioner. Reguleringsfonden maa ledes af Landbrugets egne Organisationer i nært Samarbejde med Regeringen. Staten maa yde Tilskud til Fonden og financiere dens Udgifter, hvis Fonden i en Overgangsperiode skulde udvise Underskud. Som Startkapital kan de Penge, der er opsamlet i Baconfond m. v., indgaa.

I 3.

Ungdommens Adgang til Jord sikres ved en alsidig Udstykning, der bør foregaa som en Hjælp til frivillig Deling særlig af Ejendomme med forældede Bygninger eller daarlig Jordfordeling. I Perioder, hvor der savnes Beskæftigelse i andre Erhverv, bør der ydes Støtte til Grundforbedring og til Forbedring af Landbrugets Bygninger.

Den frie Landbrugsbedrifts Opretholdelse maa være et Hovedformaal for Landbrugspolitikken. Der maa derfor ydes Hjælp til Oprettelse af nye Brug og til Forbedringer af de bestaaende Brugs Bygninger og Maskiner. Den hidtidige Udstykning maa fortsættes, men den maa suppleres med en Udstykning til andre Bedriftstørrelser, saaledes at der opretholdes et alsidigt Landbrug

med forskellige Bedriftstyper. De eksisterende Husmandsbrug med for ringe Jordtilliggende maa have Suppleringsjord. Udstykningsen maa principielt foregaa ad frivillig Vej, men hvis dette ikke slaar til, maa man af Samfundshensyn forbeholde sig Ret til Ekspropriation. Sammenlægning af Landbrugsjendomme maa tillades, saafremt det medfører, at det nye Brug faar en mere hensigtsmæssig Størrelse eller opnaar andre Produktionsfordele. Sammenlægningen maa kontrolleres af Udstykningsmyndighederne. Der maa ydes Støtte til Grundforbedring og Fornylse af Landbrugets Bygninger efter samme Retningslinjer, som det hidtil har været fulgt, men i væsentligt større Omfang. Den hidtil gennemførte Lovgivning har baade givet Arbejde og forbedret Landbrugets Driftsforhold.

14.

En ordnet Lærlingeuddannelse for Landbruget maa støttes. Medhjælperloven bør udvides, saa visse Minimumskrav angaaende Arbejdsforhold, Kost og Boligforhold lovfæstes. For at fremme Beskæftigelsen af gifte Arbejdere ydes Tilskud til Opførelse af Landarbejderboliger. Der maa være offentligt Tilsyn med Landarbejderboliger.

Landbrugets unge maa have bedre Kaar. Kun derved kan der fastholdes dygtig Ungdom ved Landbruget. Der maa tilvejebringes en ordnet Lærlingeuddannelse, og Medhjælperlovgivningen maa revideres. Den Usikkerhed med Hensyn til Arbejdsvilkaar, Kost- og Boligforhold, der hidtil har været til Stede, har skabt en uheldig Utryghed for Landbrugsmedhjælperne. Derfor maa der i Loven fastsættes Mindstekrav med Hensyn til Fritid, Kost og Bolig. Kun ved en saadan Sikring af Medhjælpernes Kaar kan der skabes Ro om Landbrugets Medhjælperspørgsmaal.

Landbruget maa i øget Omfang beskæftige gift Arbejdskraft. Som et Led i Bestræbelserne herfor maa den eksisterende Lovgivning om Tilskud til Opførelse af Landarbejderboliger udvides, ligesom der maa indføres et offentligt Tilsyn med Landarbejderboliger.

15.

Dansk Skibsfart og Eksport maa udvikles. Ved Revision af de gældende Afskrivningsregler maa Fornylsen og Genopbygningen af Handelsflaaden lattes. Smaaskibsfarten maa beskyttes mod urimelig Konkurrence. Danmarks Eksporthandel maa hjælpes gennem Tilknytning af handelsuddannet Personale til vore Repræsentationer i Udlandet. Gennem internationale Aftaler maa Mulighederne for danske Virksomheders Medvirken ved Genopbygning og Nyanlæg af Transport- og Produktionsmidler i Udlandet fremmes.

Ved Siden af Landbruget har Skibsfarten og Industrieksporten stor Betydning for Danmarks Forsyning med fremmed Valuta. Disse Erhverv maa derfor støttes. Fornylsen og Genopbygningen af vor under Krigen stærkt forringede Handelsflaade maa lattes gennem Revision af de gældende stive Afskrivnings-

regler og ved Indførelse af Skattefrihed for Henlæggelser. Smaaskibsflaaden, der er en vigtig Transportreserve, som har stor Betydning for Forbindelsen mellem Landsdelene, maa beskyttes mod urimelig Konkurrence fra Jernbanerne og fra den ofte statsstøttede udenlandske Konkurrence. Den danske Udenrigstjeneste maa have Opmærksomheden henvendt paa de økonomiske Opgaver, der naturligt paahviler den.

16.

Industriens og Haandværkets videre Udvikling maa fremmes. Anlæggenes Modernisering og Udvidelse maa støttes gennem gunstigere Afskrivningsregler og Henlæggelsesmuligheder. Det nødvendige Forskningsarbejde og Ingeniøruddannelsen maa holdes paa et højt Stade. Supplerende Uddannelse maa fremmes bl. a. ved internationale Aftaler om Arbejdsmuligheder i Udlandet.

Den danske Industri har naturlige Betingelser paa Grund af vore gode søværts Forbindelser og Arbejdsstabens Kvalitet. Arbejdsstabens Kvalitet maa opretholdes gennem Støtte til Uddannelse. Det offentlige maa fremme Anlæggenes Modernisering og Udvidelse ved gunstige Afskrivningsregler og Henlæggelsesmuligheder.

Arbejds- og Socialpolitik.

17.

Retten til Strejke og Lock-out maa foreløbig opretholdes, saa længe man ikke kan have fuld Tillid til, at Staten paa rette Maade kan opfylde sin formidlende og dømmende Opgave i Arbejdsspørgsmaal.

Lønnens Fastsættelse er ikke alene et Spørgsmaal, der vedrører Arbejdere og Arbejdsgivere, men gennem Lønnens Indvirkning paa alle andre økonomiske Faktorer har Arbejdslønnen Betydning for alle Borgere i Samfundet. Principielt maa Lønfastsættelsen derfor bort fra Arbejdskampenes Omraade og lægges over til en Myndighed, der er ansvarlig overfor Ledelsen af den økonomiske Politik. Dette har kun lidt med den forhædte tvungne Voldgift at gøre. Den tvungne Voldgift bygger paa Tanken om en retfærdig Løn, der skal fastsættes som af en Domstol, men der findes kun een retfærdig Indtægt: Den højest mulige Indtægt. Lønnen maa fastsættes som en *politisk* Løn, som en Løn, der er Middelt i et mangesidigt System til Opnaelse af den højest mulige Levestandard.

For at Lønnen kan fastsættes ad politisk Vej, maa der raade en almindelig Tillid til den Myndighed, der skal afgøre Lønnen, og saa længe en saadan Tillid ikke findes, maa Retten til Arbejdskamp opretholdes. Strejkeretten maa derfor tilbagegives Arbejderne ved Ophævelse af Lov om Arbejdsforhold, og først siden, naar der er virkelig social Solidaritet og skaffet Arbejde til alle, kan den overflødiggøres ved Samfundets direkte Afgørelse af Arbejdsspørgsmaal.

18.

Der maa udbetales tariffmæssig Løn til Arbejdsløse, der ikke kan anvises Arbejde. En kraftig Produktionspolitik kan stærkt reducere Arbejdsløsheden. Vedvarende Arbejdsløshed i enkelte Fag maa muliggøre offentlig Støtte til Omskoling af Arbejdere.

Naar Retten til Arbejde bliver en Grundlov for Samfundet, maa Samfundet paatage sig vidtgaende Ansvar for de Arbejdere, for hvis Vedkommende Retten til Arbejde ikke kan blive til Virkelighed. Derfor maa Arbejdsløse, som man ikke kan anvise Arbejde, have udbetalt tariffmæssig Løn. Kun derved undgaar de Arbejdsløse, deres Koner og deres Børn den Nød og den Deklassering, der nødvendigvis følger med et Indtægtsfald til under Eksistensminimum, og kun derved undgaas det, at Arbejdsløsheden faar Sneholdvirkning.

Da den kraftige Produktionspolitik, der iøvrigt skal føres, vil gøre den fulde Beskæftigelse til en Hovedregel, vil der kun være Tale om at yde denne Støtte ved Arbejdsløshed af kortvarig og tilfældig Art. En effektiv Arbejdsanvisning i Forbindelse med Fastsættelsen af en kortere Karenstid og den Pligt til at tage anvist Arbejde, der naturligvis supplerer Retten til Arbejde, kan hindre, at arbejdsuvillige misbruger Ordningen.

Arbejdsanvisningen maa frigøres fra enhver Afhængighed af Arbejder- eller Arbejdsgiverorganisationer, ligesom Udbetalingen af Understøttelsen maa gaa over til en offentlig Institution, der virker i Forening med Arbejdsanvisningen. De faa arbejdsuvillige maa udskilles af Organisationerne og evt. forsyrges paa Arbejdsanstalter. Der skal fortrinsvis anvises Arbejde indenfor paagældendes eget Fag, og ved det Undtagelsestilfælde, hvor der anvises Arbejde indenfor et andet Fag, maa der drages Omsorg for, at den paagældendes særlige Uddannelse bliver holdt vedlige, og at han ikke spærrer for Ansættelsen af Arbejdere, der tilhører det Fag, hvori han midlertidigt har faaet Arbejde. Hvis man skønner, at et Fag ikke indenfor en rimelig Tid vil kunne genoptage alle Fagets Udøvere, maa der ydes offentlig Støtte til Omskoling af de varigt overflødige Arbejdere.

19.

Forsørgerbyrden maa lattes gennem Familietilskud fra Staten. Til hvert Barn udover det første maa udbetales et Tilskud, der dækker Udgifterne til Føde og Klæder. Tilskuddet maa ydes uden Hensyn til Forældrenes Indtægt. Ungdommens lige Adgang til Uddannelse maa sikres.

Det er velkendt, at store Forsørgerbyrder er en væsentlig og alvorlig Transaarsag. Meget faa Familier med mange Børn er i Stand til at holde sig fri af Forsørgelsesvæsenet, og selv om det lykkes, vil de store Børneflokke skabe en Smalhals, der med dens Betydning navnlig for Boligstandarden faar alvorlige Virkninger for de Børn, der opdrages i Hjemmene. Den opvoksende Slægt er et Samfundsanliggende. Samfundets Fremtid beror paa Opvæksten af en sund og stærk Slægt, men skal det stadig være saadan, at en stor Del af Børnene i Samfundet vokser op i Armod og under daarlige Boligforhold,

kan det ikke opnaas. Det er desuden urimeligt, at de, der paatager sig det personlige Offer, det er at opdrage Børn, tillige skal bære de store økonomiske Ofre. Samfundet maa vise sin Solidaritet med Forældrene ved at overtage det økonomiske Ansvar for Børnenes Opvækst, og derfor maa der indføres Familietilskud. Tilskudsordningen er ingen Forsørgelsesforanstaltning, men et Udslag af det almindelige folkelige Fællesskab, og maa derfor omfatte alle i Samfundet.

Forsørgere, der er arbejdsudygtige paa Grund af Sygdom, Alder eller Invaliditet, skal ogsaa have Tilskud for det første Barn. Reformen overflødiggør en Række Tilløb til Børnetilskud i den eksisterende Lovgivning, og gennem den Hjælp, der ydes til børnerige Familier, vil mange kunne holde sig borte fra Socialkontorerne. Derfor bliver Meromkostningerne ved Reformen ikke afskrækkende store. De kan anslaaes til mellem 25 og 50 Millioner Kr.

Selv om der allerede nu i Teorien eksisterer fuldstændig Frihed til at søge og opnaa enhver Uddannelse, vil de økonomiske Kaar dog gøre det umuligt for mange at opnaa navnlig akademisk Uddannelse. Gennem stærkt udvidede Legatordninger bør den fuldstændige Lighed paa disse Omraader oprettes.

20.

Sygekassernes Indtægtsgrænse maa ophæves. Der gives Adgang til at udvide den eksisterende Dagpengehjælp.

Den gældende Sygekasseordning, der opretholder en Indtægtsgrænse for nydende Medlemmer, er uheldig, dels fordi den skaber et Skel i Befolkningen, dels fordi en ret stor Gruppe, hvis Indtægt ligger lige over Grænsen, bliver stillet væsentligt ringere end den Gruppe, hvis Indtægt ligger lige under Grænsen. Det bliver derfor nødvendigt at slette Indtægtsgrænsen og give alle uanset Indtægt Mulighed for at blive nydende Sygekassemedlemmer. Da Lægerne herved vil miste deres store fuldtbetalende Klientel, bliver det samtidig nødvendigt at forhøje de Honorarer, som Lægerne modtager fra Sygekasserne.

De Dagpenge, der rent faktisk bliver udbetalt fra Sygekasserne, er i Øjeblikket meget smaa, idet Flertallet kun har sikret sig 40 Øre i Dagpenge. Der maa derfor indføres en obligatorisk Dagpengehjælp af en saadan Størrelse, at den bliver en virkelig Hjælp i Sygdomsperioden.

Sygekassernes Udgifter vil som Følge af disse to Reformers blive forøget stærkt. Denne Forøgelse i Udgifterne maa ikke medføre en Forhøjelse i Kontingentet, men derimod dækkes af Statstilskud.

21.

Der maa ydes Aldersrente til alle gamle. Aldersrentenyderne maa have Adgang til at supplere Aldersrenten med Erhvervs- eller Pensionsindtægter. Aldersrenten maa forhøjes. Aldersrentealderen maa for Mænd forhøjes til 65 Aar.

I den nuværende Aldersrenteordning er der vidtgaaende Fradragsregler for Aldersrentenydere, der har Indtægter ved Erhverv eller som har sikret sig en

lille Pension. Herved rammes de, der trods deres Alder ønsker at virke med i Samfundet, og de, der gennem et langt Liv har sparet sammen til deres Alderdom, urimelig haardt. Fradragsreglerne maa derfor ændres, saaledes at Aldersrentenyderne ved Erhverv eller ved Pension bliver i Stand til at supplere deres Aldersrente.

I Realiteten vil Ophævelsen af disse Fradragsregler sige, at der maa ydes Aldersrente til alle gamle, og der er ingen Grund til principielt at udelade de faa, der har store Indtægter, fra Aldersrenteordningen. Her som ved alle andre sociale Ordninger er Trangsbetingelsens Afsvækkelse en Forudsætning for, at den sidste Rest af fornedrende Virkninger kan falde bort.

Aldersrentens Takster har aldrig været fuldt tilstrækkelige, og under Krigen er Aldersrentenydernes Kaar blevet meget slette. Aldersrenten maa derfor forhøjes. Paa den anden Side gør den forbedrede Sundhedstilstand og den forlængede Levetid det rimeligt at forhøje den Alder, hvorved Aldersrente kan opnaas, til 65 Aar for Mænd, medens den stadig bør være 60 for Kvinder.

Aldersrenten maa foftsat finansieres i Forening med Statens øvrige Udgifter. Indrettelsen af en særlig Folkeforsikring vil dels medføre en uheldig Fondsdannelse og dels bevirke en Omfordeling i modsat Retning, hvorved der vil blive lagt større Byrder paa de mindrebemidlede.

Ved Revisionen af Aldersrenten maa ogsaa Invalidforsikringen revideres. Der maa herved ske en tilsvarende Forhøjelse af Invalideresatsene, ligesom alle, hvis Arbejdsevne er nedsat til $\frac{1}{3}$ eller derunder, maa opnaa fuld Invalidere-
rente. Samtidig maa Ulykkesforsikringen bringes paa Linje med Invalideforsikringen, navnlig ved, at Ulykkesforsikringens Maksimallønninger sættes op.

22.

Forebyggende Forsorg maa udvides. Der maa oprettes flere Børnehaver, Vuggestuer og Fritidshjem. Sundhedsplejerskeordningen, Skolelægeordningen og Skoletandplejen maa indføres over hele Landet.

Saa længe Samfundsforholdene ikke muliggør Hjemmenes fuldstændige Varetagelse af Børneopdragelsen, maa der lægges stærk Vægt paa Oprettelsen af forebyggende Børneinstitutioner, hvis Eksistens i mange Tilfælde er en nødvendig Forudsætning for, at Familien gennem baade Mands og Kones Erhvervsarbejde kan opnaa det nødvendige til Livets Opretholdelse. I Øjeblikket er der en katastrofal Mangel paa forebyggende Børneinstitutioner.

Den forebyggende Sundhedsforsorg, som er forsøgt gennemført i Dele af Landet, maa snarest udvides til at blive landsomfattende. Det maa tages under alvorlig Overvejelse at indføre en almindelig forebyggende Sundhedsforsorg.

23.

Hjælpen til Mødre maa udvides. Der maa ydes forøget Støtte til Mødrehjælpsinstitutionerne. Alle Mødre maa kunne faa indtil 13 Ugers Barselhjælp. Der maa oprettes statsunderstøttede Organisationer, hvorigennem Husmødre kan faa Hushjælp under vanskelige Forhold.

Den Moderskabshjælp, der hidtil har været ydet, maa udvides.

Mødrehjælpsinstitutionerne maa saaledes kunne opnaa betydelig større Støtte fra det offentlige, idet de nu hyppigt er magtesløse, fordi den Hjælp, der mest af alt tiltrænges, er en Hjælp i Penge eller af Penges Værd.

Ordningen med 13 Ugers Barselshjælp, der nu kun gælder for arbejdsløshedsforsikrede Kvinder, maa udstrækkes til at omfatte alle, og den Hjælp, der ydes, maa fortsat være uden Retsvirkninger.

De Vanskeligheder, der gør sig gældende ved Spørgsmaal om Hushjælp, og som medfører, at Familier, der paa Grund af Husmoderens Sygdom eller Barselhvile har stærkt Brug for en saadan Hjælp, ikke er i Stand til at faa den, maa afhjælpes ved Oprettelsen af statsunderstøttede Organisationer efter svensk Mønster.

24.

Enkernes Stilling maa forbedres. Der maa gives Hjælp til Uddannelse, ligesom der maa ydes et særligt Forsørgertillæg i Tiden umiddelbart efter Ægtefællens Død.

Enkers vanskelige Stilling som Eneforsørgere med store Udgifter, der stammer fra Ægteskabet, gør særlige Hjelpeordninger nødvendige. For at muliggøre, at Enken selv kan forsørge sig og sine Børn, maa der gives Hjælp til Uddannelse i et nyt Erhverv eller Genoplæring i Enkens tidligere Erhverv. I den første Tid efter Ægtefællens Død, hvor Udgifterne endnu ikke har kunnet bringes ned, maa der ydes et særligt Forsørgertillæg. Familietilskuddet maa for Enkers Vedkommende ogsaa ydes for det første Barn.

Lands- og Byplanlægning.

25.

Landets Bebyggelse maa planlægges af det offentlige. Et nyoprettet By- og Landsplanministerium maa tilrettelægge Landets Trafiknet og sammenarbejde Kommunernes Byplaner. Det maa herved muliggøres at afskaffe usunde Storbykvarterer og anlægge nye Byer, hvor Hjem, Arbejdspladser og Friluftsomraader kan ligge nær ved hinanden. Nyanlæg og Udflytning af industrielle Virksomheder til saadanne Byer bør fremmes.

Paa intet andet Omraade har den tilfældige Individualisme haft saa alvorlige Følger som for Boligbyggeriet og hele Byplanlægningen. Under hele Industrialismens Opvækst er Virksomhedernes Beliggenhed og Boligkvarterernes Indretning blevet bestemt ud fra snævre, egoistisk-økonomiske Synspunkter. Den store opvoksende Arbejderbefolkning, der var økonomisk forsvarsløs, blev udsuget af ansvarsløse Bygherrer, der opførte de uværdige, men velforrentede Arbejderkvarterer, som vi kender saa godt. De er trange, mørke og usunde, og spredt ind mellem Beboelsesejendommene ligger støjende og sodende Fabrikker, der sætter deres Præg paa hele Kvarteret.

I de seneste Aar har man gennem Byplanlovgivning og paa anden Maade prøvet at raade Bod paa dette, men man kan ikke løse Byernes Problem uden

at tage Hensyn til hele Landets Forhold. Det kan slet ikke løses alene ved en københavnsk Ordning. En Udflytning af Vesterbros og Nørrebro's Beboere til sunde Forstadsbebyggelser vil gøre København urimelig stor og skabe uløselige trafikale Problemer. Vejen frem maa være at udflytte store Virksomheder, ja hele Industrier til nye Byer. Derfor maa Byplanlægning erstattes af en central Planlægning, der omfatter hele Landet. Ved denne Planlægning maa saavel Bolig- og Byggefond som Trafikforhold tages i Betragtning og bringes ind under en fælles Ledelse. Ved de nye Byers Anlæg maa al Grundspekulation forhindres, dels ved Statsopkøb af Byggegrundene, der ikke sælges, men kun udlejes, og dels ved Indførelsen af fuld Grundstigningskyld.

Med de nye Byer maa der skabes nye levende Fællesskaber, hvori alle Samfundsborgere faar Mulighed for at opnaa menneskeværdige Forhold, saaledes at den unge Slægt kan vokse op under frie og sunde Forhold.

Skattepolitik.

26.

Skattepolitikken maa indgaa i den økonomiske Politik. Gennem Skatterne maa Konjunktursvingningerne søges bekæmpet. Ingen enkelt Skat er i sig selv fuldt retfærdig, men der maa opretholdes et mangesidigt System af forskelligartede Skatter. Nogle Skatter maa ændres: 1) Skat paa Bygninger ophæves, 2) Grundstigningskylden forhøjes, 3) Opsparing i et vist Omfang fradrages i Indkomsten, 4) krigsbetinget Formuestigning beskattes, men almindelig Merindkomstskat afskaffes, 5) Ligningsystemet gøres effektivt og Bogføringspligt indføres gradvis i alle Erhverv, 6) Beskatningen af Nydelsesmidler og Luksus udvides, 7) der paalægges Omsætningsafgifter paa den Del af Engrosomsætningen, der ikke omfatter daglige Fornødenheder, 8) der indføres Indkomstbeskatning til Amterne i Stedet for en Del af den nuværende Ejendomsbeskatning.

Som en Del af Finanspolitikken maa ogsaa Skattepolitikken ses som eet af mange Midler i den økonomiske Politiks Tjeneste.

Det maa ved Fastlæggelsen af Skattepolitikken stadig have for Øje, om de økonomiske Virkninger af de paalagte Skatter passer ind i *det* økonomiske System, som man gennem den øvrige Politik har fastlagt.

Naar Skattepolitikken saaledes ses som et Middel i den økonomiske Politiks Tjeneste, er det klart, at ingen Forestilling om en enkelt Stats særlige Retfærdighed kan opretholdes. Det eksisterende System med mange forskellige Skatter maa derfor principielt fastholdes, idet det dog paa en Række Punkter trænger til Korrektion. Ved denne Korrektion maa Skatternes Forhold til hinanden tages op til Behandling, og alle Tilfælde af Dobbeltbeskatning eller af Huller i Skattelovene afskaffes.

Den Del af Ejendomsskatterne, der falder paa Bygningerne, maa afskaffes. I Byerne fordyrer den Boligerne og hæmmer Byggeriet og hviler saaledes paa Lejerne, og i Landbruget hæmmer den Fornøelse og Forbedring af Landbrugsbygninger.

Grundværdistigning er fremkaldt ved Samfundets Udvikling og maa derfor inddrages til Fordel for hele Samfundet. Den nuværende Grundstigningskyld, der kun inddrager Renten af den halve Grundværdistigning, maa derfor forhøjes til Renten af den fulde Stigning. Grundværdistigning, der konstateres ved Salg, maa udredes af Sælgeren.

Befolkningens Vilje til Opsparing maa støttes ved Indførelse af en Regel om, at Opsparing i et vist Omfang kan fradrages ved Indkomstansættelsen. Indkomstskattens Progression maa bevares, og Formueskatten maa gradueres under Hensyn til Formueudbyttet. De meget store Formuer, der kan føre til økonomisk Magtmisbrug, maa kontrolleres paa Linje med Monopoler og Truste. Den krigsbetingede Formuestigning maa beskattes til Fordel for Nedbringelse af Statsgælden til Nationalbanken, ligesom Fortjeneste ved Leverancer til Værnemagten maa inddrages fuldstændigt. Derimod maa den almindelige Merindkomstbeskatning, der i et vist Omfang beskærer Konjunkturgevinster, men som navnlig hæmmer unge med naturligt stigende Indtægter, afskaffes.

Den stærke Beskatning, som Samfundets i de seneste Aartier stærkt forøgede Behov har gjort nødvendig, forudsætter en effektiv Ligning. Skattevæsenet maa derfor have øget Undersøgelsesret, Adgang til Kontrol med Indskud i Pengeinstitutter og til Revision af Regnskabsbøger og Bilag paa Stedet, og desuden maa der indføres Bogføringspligt i alle Erhverv, og Skattevæsenet maa overvaage, at denne Bogføringspligt opfyldes.

Naar Ligningsystemet som Følge heraf er blevet effektivt, maa der indføres Indkomstbeskatning til Amterne i Stedet for en Del af de nuværende Ejendomskatter, idet den nuværende Ordning, hvor Amternes Udgifter næsten fuldstændig dækkes ved Ejendomskatter er begrundet ved den svage Ligning paa Landet, og ved Landbrugets hidtil stærkt svingende Indtægter.

Den indirekte Beskatning af Nydelsesmidler og Luksus bør udvides og forhøjes. Omsætningsafgifter paa Detailomsætningen maa undgaas, medens der ved Indførelsen af en Omsætningsafgift ved En-gros Leddet kan indrettes en Beskatning, der kan varieres efter Konjunkturerne og tilpasses den økonomiske Politik's Behov.

Dansk Samlings Grundsyn.

Der er Partier, hvis Tilstedeværelse og Ideindhold er blevet en tilsyneladende fast Del af Verden omkring os. Vi har vænnet os til at tænke i deres Baner og vænnet os til at betragte de mulige Synspunkter paa Samfundet som udtømt med deres. Denne Vane bærer Folkestyrets Død i sig. Der maa i Folkestyret være Brug for at tænke nyt, for at begynde et politisk Arbejde paa en ny Basis.

En saadan ny Basis ønskede Stifterne af Dansk Samling at bygge paa, da de samledes i Efteraaret 1936.

Det var klart for alle, at den Udvikling, Demokratierne var inde i i disse Aar, maatte føre til deres Undergang, hvis Folkene ikke magtede at genføde Folkestyret. Indenrigspolitisk gik den gammeldags Idepolitik under i Kompromiser, hvor Ideerne blev givet til Fals for den Virkelighed, som Kompromiserne alligevel ikke magtede. Udenrigspolitisk gav Idépolitikens Modsætningsforhold mellem Ord og Handling sig Udtryk i en haardnakket journalistisk Stillingtagen og en krybende politisk Underkastelse.

Det var nødvendigt at samle det danske Folk paa Tværs af alle kunstige Skel. Det var nødvendigt at samle det til en klar Forstaaelse af det folkelige Fællesskabs sociale og nationale Konsekvenser. Ud fra disse Synspunkter gik Dansk Samling ud i et trangt politisk Arbejde, trangt fordi Dansk Samling ikke stod blot som en radikalere Form for en eller anden gammel Politik, men fordi Dansk Samling dengang som nu var et Opgør med alt, hvad der betød noget i dansk Politik.

Dansk Samling benægter de politiske Midlers centrale Stilling i Politik. Vi benægter, at den politiske Opgave skulde bestaa i en tanke-mæssig Opbygning af et andet Samfund med andre Institutioner og andre Grundforhold end de eksisterende. Vi benægter Muligheden af ved enkelte praktiske Foranstaltninger, ved særligt snilde Love at løse alle Samfundets Problemer. Vi benægter den praktiske Politikens Encherredømme.

Vi tror, at Mennesket er det politiske Livs Maal, vi tror paa, at alle politiske Foranstaltninger maa ses først og sidst ud fra Spørgsmaalet, om de bidrager til Opfyldelsen af Menneskets Bestemmelse. Vi mener derfor, at den væsentlige politiske Opgave er at formulere et klart Grundsyn, der bør anlægges paa al praktisk Politik. Et saadant Grundsyn kan i sine inderste Bestanddele ikke begrundes logisk, men maa formuleres som en Bekendelse af Troen paa Menneskets Opgave i Samfundet.

— — —
Vi tror paa, at Mennesket er skabt til at bære Ansvar for sig selv. Mennesket gaar til Grunde, hvis alt Ansvar bliver overtaget af Staten eller af Organisationerne. Det gaar til Grunde, hvis dets Frihed bliver taget fra det, og alle Afgørelser træffes af andre. Selv den mest velmenende Enevælde, selv det bedste og mest hensigtsmæssige Organisationsapparat vil umyndiggøre Mennesket og gøre dets Liv til en mekanisk Udførelse af Pligter, der som Tandhjul passer ind i andre Pligter og reducerer Menneskets skabende Liv til en formaalsløs Eksistens.

Dette Menneskets Ansvar for sig selv har først og fremmest Betydning paa Aandslivets Omraader. Intet aandeligt Formynderskab maa kunne tales, men hvert Menneske skal under eget Ansvar kunne danne sig sine Anskuelser i fuldstændig Frihed. Derfor skal Skolen og Kirken leve et Liv i Frihed. Det er naturligt, at Staten yder dem økonomisk Støtte, men Støtten maa aldrig følges af et Krav om Indflydelse paa Opdragelsens og Forkyndelsens Maal. Den frie Skole og den frie Kirke har Forpligtelser mod Fællesskabet, deres Virke maa være en Tjeneste overfor det menneskelige og ikke sekterisk eller teknisk Selvtiltrækkelighed. Dette gælder ogsaa Aandslivets øvrige Virke: Kunst, Videnskab og Presse.

Men vi tror ogsaa paa, at Mennesket er skabt til at have Ansvar for andre. Det er intet Menneske ligegyldigt, hvordan Livet omkring det leves. Det er hvert Menneskes Ansvar, om der er Nød og Ulykker i Samfundet. Mennesket maa derfor gaa ind i et folkeligt Fællesskab, der omfatter alle Klasser og alle Befolkningsgrupper. Kun derved bliver det hele Menneske til, det Menneske, der hverken er sig selv nok eller blot et strømbaaret Massemenneske.

Vi ved, at der efter den moderne Tekniks Gennembrud ikke er nogen teknisk eller klimatisk Undskyldning for, at Produktionen ikke kan dække endog de nødvendige Behov. Der kan i Dag produceres Varer i et hidtil ukendt Omfang, og der er ubegrænsede Muligheder for at faa dem transporteret til de Steder, hvor man har dem behov. Idag skyldes Nød og Fattigdom alene Menneskene. Derfor har Mennesket gennem Samfundet faaet den nye Opgave at sikre alle Arbejde og Udbyttet deraf. Dette An-

svar maa blive en Realitet for hvert Menneske i Samfundet. Først da har det enkelte Menneskes Medansvar, som er blevet udtrykt gennem Folkestyret, faaet sit rette Omfang:

Vi tror paa, at Mennesket er skabt til at leve i Familiens gensidigt forpligtende Fællesskab. Vi tror, at Mand og Kvinde kun gennem Hjemmets Samliv naaar til den fulde Forstaaelse af Menneskets Opgaver, og vi tror paa, at Hjemmets Opdragelse er den bedste Baggrund for det ældre Slægtleds Videregivelse af Erfaring og Viden til Børn og Unge og for den nødvendige stadige Foryngelse og Fornyelse af det ældre Slægtled.

Men man maa ikke tale om Familiens Betydning, om Ungdomsopdragelsens Værdi, hvis man ikke samtidig vil tage Ansvar og bidrage til, at Samfundets Politik bliver anlagt med Familiens Tarv som et af sine Grundformaal.

Vi tror paa, at Mennesket er skabt til at leve i Arbejdsfællesskab. Vi tror, at det er en Nødvendighed for Mennesket, at Livet paa Arbejdspladsen fører til gensidig Forstaaelse, Taalmodighed og Hjælpsomhed. Det er nødvendigt, at Forholdet mellem Arbejder og Arbejdsgiver, mellem Mester og Lærling og mellem Husmoder og Husassistent bliver mere end et blot og bart Kontraktforhold. Først naaar dette er sket, vil de nødvendige politiske Reforme af Arbejdspladsens og Arbejdsforholdets Forhold faa Mulighed for at slaa igennem og opfylde deres Formaal.

Vi tror paa, at Mennesket er skabt til at staa sammen i et Folk, og at dette Fællesskab i Folket strækker sig endogsaa ud over Statsgrænsen. Vi tror, det er nødvendigt, at det danske Folk forstaaer dette Fællesskab. Det er nødvendigt, at det danske Folk anerkender sit Ansvar overfor den Befolkning i Sydslesvig, der selv erkender at høre de nordiske Folk til. Det er for den folkelige Bevidstheds Skyld nødvendigt, at Danmark ikke lukker Øjne og Ører for den klare Tilkendegivelse, der er kommet fra Sydslesvigs hjemmeboende Befolkning om at blive optaget i det danske Folk.

Vi tror paa, at der tværs over Landegrænserne eksisterer et levende almentmenneskeligt Fællesskab. I dette Fællesskab maa alle overskydende Kræfter sættes ind, saaledes at Retfærdighed ikke blot bliver noget, der eksisterer mellem Mennesker af samme Folk, men at Retfærdigheden bliver Maalestok for det mellemfølkkelige Samarbejde.

Den hidtidige Politik har ønsket at henhøre ethvert politisk Arbejde til en Venstrefløj eller en Højrefløj i det politiske Liv. I Venstrefløjen samledes de Partier, der ønskede at gøre et aktivt og energisk Arbejde for at bøde paa social Uretfærdighed, men i den Revolution, som dette betød,

fra først af sagde nej til den aandelige og folkelige Tradition. Omvendt udgjordes Højrefløjen af de Partier, som for at redde den aandelige og folkelige Tradition, mente at maatte sige nej til de sociale Opgaver, som Udviklingen førte med sig.

Dansk Samling kan ikke henføres til nogen af disse Fløje.

Vi benægter, at et vidtgaende socialt Ansvar og de varige Sandheder om Mennesket skulde være uforenelige.

Vi tror paa Menneskets Ansvar i Samfundet.

Vi tror paa Friheden og paa Fællesskabet.

Vi tror paa Menneskets uendelige Værdi og paa dets Magtesløshed, naar det ønsker at være sig selv nok.

Uden denne Tro vil alle politiske Forsøg komme til kort.